

2023-10-24

Svk 2023/2247

YTTRANDE

Ang. Inbjudan att inkomma med synpunkter på regeringens forsknings- och innovationspolitik (2023/01467)

Affärsverket svenska kraftnät ("Svenska kraftnät") har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerat ärende och får med anledning av detta anföra följande.

Inledning

Svenska kraftnät ansvarar för det svenska transmissionsnätet för el. Transmissionsnätet för el är en mycket viktig infrastruktur i samhället och i Svenska kraftnäts uppdrag ingår både driften, förvaltningen och utvecklingen av transmissionsnätet utifrån samhällets behov.

I Svenska kraftnäts uppdrag ingår också att bidra till att de energipolitiska målen uppnås, både på nationell som europeisk nivå. Kraftsystemet står inför många utmaningar, bland annat utifrån den pågående energiomställningen och den ökade efterfrågan på (grön) el. Vi möjliggör denna samhällsutveckling genom bland annat anslutning av förnybar el och nya utlandsförbindelser. I egenskap av systemansvarig myndighet och med ansvar för transmissionsnätet har Svenska kraftnät därför en nyckelroll för att Sverige ska klara energiomställningen.

Synpunkter

Svenska kraftnät har getts möjlighet att inkomma med synpunkter inför kommande forsknings- och innovationspolitiska proposition.

Vi står inför stora förändringar och utmaningar: Klimatmål som ska mötas och med starkt ökad elektrifiering.

För Svenska kraftnät och för hela branschen kommer de utmaningar som kraftsystemet står inför de kommande decennierna kräva innovation, nya lösningar och kompetens på en ny ambitionsnivå. Det betyder att Svenska kraftnät, branschen och Sverige måste bedriva gemensam forskning och utveckling som sträcker sig inom, men även utanför de traditionella ansvars- och kompetensområdena för att hitta rätt lösningar. Detta för att systemoperatörer, nätägare, producenter och större förbrukare ska kunna bidra till att ställa om till ett klimatneutralt energisystem.

Inom ENTSO-E samarbetar de europeiska systemansvariga för överföringssystemen, däribland även Svenska kraftnät, med bl.a. forsknings- och innovationsfrågor. Relevanta frågeställningar kanaliseras av EU kommissionen och finansieras via forskningsprogrammet Horizon Europe. Forskningsfrågorna bedrivs inom s k Flagship projects. vars innehåll bör harmonisera med den svenska forsknings- och innovationspolitiken.

Innovation inom branschen krävs för att på ett kostnadseffektivt sätt garantera leveranssäkerheten och försörjningstryggheten.

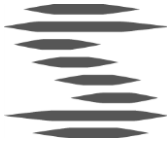
Ur Svenska kraftnäts perspektiv ser vi konkreta behov av satsning på forskning, innovation och teknisk utveckling inom fem områden:

- Teknik för effektivare utnyttjande av befintlig och kommande utbyggnad av infrastruktur samt standardiserad och interoperabel leverantörsteknik.
- Systemaspekter avseende ökad andel kraftelektronik, ökad kablifiering, integration av vindkraft, hybrida AC/DC-nät, energilagring och utvecklade planerings- och prognosmetoder.
- Digitaliseringsaspekter i form av digitala arbetsmetoder, effektiva beslutsstödsystem, artificiell intelligens (AI), automatisering och cybersäkerhet.
- Sektorsintegration mellan el och vätgas, där det finns naturliga kopplingar i energisystemen mellan elproduktion, stödtjänster, energilagring och flexibilitet i elsystemet.
- Kompetensförsörjningen är en utmaning. Det gäller både för Svenska kraftnät och för branschen i stort. Gemensamma satsningar behöver genomföras för att attrahera innovativa ingenjörer och forskare i syfte att säkra det framtida behovet av kompetens.

Därför behöver vi fortsätta bygga upp kunskap inom områden som överföring av el och inom olika energislag: detta gäller från grundforskning till tillämpad forskning och innovation. Kommande insatser måste också beakta det rörliga säkerhetsläget med tanke på säkerhetsklassad verksamhet.

Kunskapsuppbyggande behöver ske i starka forskningsmiljöer med experimentella möjligheter, där innovation med nya tekniska lösningar, demonstrationsanläggningar och prototyper stöds.

Stöd behöver ges till högskolor och universitet i form av erfarenhetsutbyte och forskningssamarbeten för att göra elkraftutbildningarna mer attraktiva och för att ingenjörer med relevant kompetens ska utbildas i tillräcklig omfattning. Att lyfta fram elbranschen som en innovativ framtidsbransch som påtagligt bidrar till att

klimat-och miljömålen kan uppnås, i kommunikation riktad till studenter och skolelever är av största vikt.

Ansökningar av forskningsmedel måste kunna ske på enklare och mindre tidskrävande tillvägagångssätt än idag. Det är viktigt att seniora forskare ges tid i större utsträckning till att undervisa och forska och; här kan en större grundfinansiering till strategiskt viktiga forskningsmiljöer starkt bidra till detta. Det är centralt att studenter får möta professorer och välmeriterade forskare.

Yttrande i detta ärende har fattats av generaldirektör Lotta Medelius-Bredhe efter föredragning av FoU-ansvarig Göran Ericsson. I ärendets handläggning har även avdelningschefen Leif Pettersson deltagit.

Sundbyberg, dag som ovan

Lotta Medelius-Bredhe

Göran Ericsson

DOKUMENT SIGNATURER

Innehållet i detta dokument är digitalt signerat.
Namn och tidpunkter visas på denna sida.

